

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Ангел Филипов Харизанов
относно конкурс за академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност
04.01.10 – Растителна защита (вкл. фитопатология, вирусология, хербология и
др.), обявен от Института по фуражни култури – гр. Плевен

Г-жо Председател,

На конкурса за доцент по Ентомология, обявен от ИФК – гр. Плевен се явява единствен кандидат гл. асист. Ивелина Миткова Николова от отдел „Технология и екология на фуражните култури“ към същия институт. гл. асист. Ив. Николова получава образователната и научна степен „Доктор“ по тема: „Проучване върху вредната ентомофауна по соя (*Glycine max. L.*) и борбата с икономически важните неприятели“ през 2007 г., а от 2001 г. досега последователно заема званията научен сътрудник трета, втора и първа степен и главен асистент. Д-р Ив. Николова представя за конкурса 39 заглавия, от тях 33 са научни трудове, 2 са технологии и 4 – научно-приложни статии. От научните трудове 8 са самостоятелни, на 13 е първи автор, а на 12 – втори и последващ автор. Два от трудовете са отпечатани в международното научно списание „General and applied plant physiology“, на английски език; 8 – в доклади и сборници от международни научни форуми, от тях 7 на английски и 1 на украински език. Останалите трудове са отпечатани в български научни издания – 1 на английски, а другите – на български език. Гл. асист. Д-р. Ив. Николова е съавтор на две технологии – за производство на фуражна люцерна и за производство на соя, където участието ѝ като ентомолог е ясно изразено. Научно-изследователската работа е свързана с насекомната фауна по бобови култури и опазването им от най-вредоносните видове през отделни фази от развитието на растенията. Проучванията и получените резултати могат да бъдат обобщени в три основни направления:

1. Вредна и полезна ентомофауна по едногодишни зърнено-бобови и по многогодишни бобови фуражни култури.
2. Съвместно приложение на инсектициди с растежния стимулатор Атоник и сложния листен тор Мастербленд при зърнено-бобови фуражни култури и влиянието им върху вредните насекоми и добива.
3. Методи и средства за контрол на основни вредни видове насекоми по зърнено-бобови и фуражни бобови култури.

Трудовете по тези направления съдържат оригинални, теоретични, с потвърдителен характер и научно-приложни приноси.

1.1. За първи път е установена вредната и полезна фауна на трипсове в агроценоза на соя, биоценозичните взаимоотношения между тях, регулиращата роля на хищните и периодите на максимална вредност от доминантните видове вредни трипсове;

1.2. Установен е видовият състав на вредните насекоми, причиняващи най-силни повреди по пролетен фуражен фий през чувствителните фази от развитието на растенията – поникване и стъблообразуване и по зърната в шушулките;

1.3. Потвърдено е, че в стари люцернови посеви най-силни повреди по корените причиняват *Plagionotus floralis* и *Otiorrhynchus ligustici*, а за първи път се доказва, че повредите по централния корен влияят най-силно върху вредоносността на *Ot. ligustici*; предлага се сортовете „Дора“ и „Приста 2“ да се използват при селекция на нови сортове люцерна, толерантни на двата неприятеля.

2.1. Установено е, че съвместно прилагане на Конфидор 70 ВГ, Атоник и Мастербленд опазва пролетен фуражен грах през фазите бутонизация и цъфтеж от листни въшки и трипсове и води до увеличаване на добивите, а Гаучо ФС 600, Фурадан 35 СТ с Атоник увеличават ефикасността си и опазват растенията от неприятели в ранните фази на развитие, в т.ч. и от грудкови хоботници, а добивите на зърно се повишават;

2.2. Доказано е, че прилагането на Конфидор 70 ВГ съвместно с Атоник и съвместно с Мастербленд, както и едновременното му приложение с двата продукта е ефикасен срещу листни въшки и трипсове по пролетен фуражен фий във фаза бутонизация и цъфтеж, а комбинираното прилагане на Конфидор 70 ВГ с Атоник допринася за повишаване хлорофила и каротиноидите в листата на пролетен фуражен грах и увеличаване на добива зърно и суха маса;

2.3. Доказано е, че икономически изгодно е съвместно прилагане на Конфидор 70 ВГ и Мастербленд при пролетен фуражен грах за зърно и фураж, а при пролетен фуражен фий – комбинираното прилагане на Конфидор 70 ВГ с Атоник.

Приносита са оригинални за културите, неприятелите и прилаганите продукти и са с голямо значение за практиката.

3.1. Установено е влияние на сроковете на сеитба на зимуващ фуражен грах върху степента на повреда от грахов зърнояд (по-късна сеитба – по-слаби повреди) и при граховата листна въшка – първи подраст на растенията (по-слаби повреди при най-ранни посеви), а съвместно отглеждане на зимуващ фуражен грах – 80% с тритикале – 20% води до намаляване числеността на неприятелите в сравнение със самостоятелно отглеждане на граха;

3.2. Установени са сортове соя, толерантни на цикади, растителни дървеници и трипсове, които се предлагат за използване като генплазма при селекция на сортове – толерантни към тези насекоми, а така също и сортове пролетен фуражен грах, с произход Украйна, толерантни на грахов зърнояд и бобов петточков хоботник – *Tychius quinquepunctatus*. Предлага се те също да бъдат използвани като генплазма за устойчивост на сортове към тези неприятели.

3.3. Доказана е висока ефикасност на продуктите Фурадан 35 СТ и Гаучо ФС 600 при предсеитбено третиране на семена на пролетен фуражен грах срещу комплекс от неприятели при поникване и стъблообразуване на растенията; на продуктите Крайцер

350 ФС, Фурадан 35 СТ и Гаучо ФС 600 при пролетен фий и на Регент 800 ВГ – срещу грахов зърнояд, приложен през вегетацията.

Приносите са с теоретичен и приложен характер.

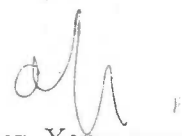
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Научните трудове и приносите представят гл. асист. д-р. Ивелина Николова като изграден научен работник – ентомолог, с качества да формулира, поставя и решава научни и практически проблеми по опазване на бобови култури от вредни насекоми, да провежда биоценологични изследвания в агроценози и да определя регулиращата роля на полезни видове. Те са разработени със съвременни методи и обективно, което е дало възможност да се получи богат експериментален материал, с много нови научни факти, интерпретирани коректно. Трудовете са цитирани в 6 международни научни списания и в 17 български издания и дисертации. През 1996 г. завършва факултета по Растителна защита и агроекология на ВСИ, сега Аграрен университет-Пловдив с отличен успех по дисциплините от следването и от държавен изпит. Тези потенциални възможности д-р Николова реализира по-късно като научен сътрудник и докторант. Тя владее английски и руски език, които ѝ позволяват да осъществява научни контакти със специалисти от чужбина, да използва специална литература и да публикува статии на английски и руски език. Д-р Николова участва в 9 изследователски проекта на СС Академия, в 2 международни проекта, в 4 международни научни конференции и форуми и е преминала краткотрайна специализация в Института по растениевъдство – гр. Харков, Украйна. Заемала е длъжност ръководител на отдел „Технология и екология на фуражните култури“ при ИФК – Плевен, а сега – представител на ФНСЗ към КНСБ в Института.

Като имам предвид качеството на научните трудове, направените оригинални, теоретични и научно-приложни приноси и многообразната друга дейност, свързана с научните проучвания, оценявам, че д-р Ивелина Миткова Николова отговаря изцяло на Закона за развитие на академичния състав на Р. България и на Правилника за приложението му в СС Академия, с убеденост предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да изберат гл. асистент д-р Ивелина Миткова Николова на академичната длъжност „Доцент“ по Ентомология при ИФК гр. Плевен

Пловдив,
23.02.2012 г.

Написал становището:

/проф. д.с.н. Ангел Фил. Харизанов/